

HRVATSKI

Glavni urednik: _____

_____ Miho Jerinić.

SAMOBRA

Izlazi na 5. i 20. svakog mjeseca.
 — Predplata godišnja K 192— (D 48—.)
 — „ polugodišnja K 104— (D 26—.)
 — Predplata za inostranstvo 2 dolara godišnje. :
 — Oglasi po cjeniku. — Rukopisi se ne vraćaju. :
 — Poštanski čekovni račun br 38.004. — Zagreb. :
 — Vlastnik: Františka Jerinić i drugovi. —
 — Izdavaatelj i odgovorni urednik: Miho Jerinić. :
 — Tisak: Pučka Tiskara — Šibenik. —

NEODVISNO GLASILO ZA JAVNU KRITIKU, RAVNOPRAVNOST I SPORAZUM.

Jesi li član „Matice Hrvatske“; „Hrvatskog Radiše“; „Gajreta“; „Napredka“; „Hrvatskog sokolskog društva“; „Hrv. Nar. Omladine“; i društva „Hrvatska Žena“?

God. I.

ŠIBENIK, 20. PROSINCA 1922.

Br. 17.

„Beogradski-Austrijanci“

(Iz zbirke dokumenata tajnih protuhrvatskih arhiva).

Evo njihovih imena:

1. Fra Ivan Ivandić, župnik-dekan, - Imotski.
2. Fra Lovre Kovačević, župnik, - Proložac.
3. Fra Milan Ujević, župnik, - Studenci.
4. Fra Konrad Rudan, župnik, - Lovreć.
5. Fra Mijo Kotaraš, gvardian, Sinj.
6. Fra Andrija Matutinović, župnik, - Hrvatce.
7. Fra Jakov Latinac, župnik, - Turjake.
8. Fra Frano Buković, župnik, - Grab.
9. Fra Leonardo Bajić, župnik, - Metković.
10. Fra Vice Sisarić, župnik, - Gradac.
11. Fra Petar Glavaš, župnik, - Kozica.
12. Fra Ante Cikojević, provincial, - Split.
13. Fra V. Jurenović, gvardian, — Visovac.
14. Fra Ivan Tomasović, dekan, - Drniš.
15. Fra Pavao Silov, župnik, - Lišane.
16. Era Lujo Plepel, župnik, - Promina.
17. Fra Ivan Mendjusić, župnik, - Vrljika.
18. Fra Andjeo Frankić, župnik, - Potrovlja.
19. Fra Luka Livajić, župnik, - Podbablje.
20. Don Ante Žarnić, župnik, - Oštrić Struge.
21. Dekan Matovac, župnik, - Trilj.
22. Don Mirko Čotić, župnik, - Desne.
23. Don Mate Čugelj, župnik, - Komin.
24. Don Marko Luetić, župnik, - Štilj.
25. Don Ivan Korda, župnik, - Klis.

U ovoj je listi tačno navedeno dvadeset i pet imena »beogradskih austrijanaca«, kao da je njezin sastavljač već ih unapriedita osudio na dvadeset i pet batina po debelom mesu. Jadni fratri i ta bi se još htjela da ih kazna stigne, kao da su malo pretrpjeli kroz ove četiri godine, što su demokratsko-radikalni vodje i prvaci, ministri i savjetnici obećavali brda i doline hrvatskim težacima u Dalmaciji, te ih doveli do takove moralne zabune, da su u mnogim krajevima bili podigli kuku i motiku na po razvitak hrvatske misli u Dalmaciji i Bosni zaslužne naše otce franjevce i narodno hrvatsko svećenstvo

Sad, kada su se naši hrvatski seljaci u Dalmaciji uvjerali, da su od demokratsko-radikalnog režima bili prevareni, mnogi se od njih opametise i po malo se približuju opet k svojim crkovnim pastirima, gdje mogu davaju fratru redovinu i dohodak, ali kao svjestni hrvatski republikanci, traže od fratara, da se odreknu beogradskog programa »Hrvatske Pučke Stranke« i da otvoreno stupe u kolo svih Hrvata u Hrvatski Blok.

Ovaj preokret dalmatinskog težaka iz nesvjestna »Jugovinaša« u svjestna Hrvata; ovaj njegov imperativ prvomu njegovom prosvjetljitelju na selu, njegovom ocu — fratra; — ovo seljakovo iskreno i pošteno okajanje; ovaj njegov bieg od Nektara i povratak Krstu; ovo njegovo ponovno i ponizno grljenje i ljubljenje crkve i oltara, a prezir za sve što diše demokratsko-radikalnom purom djelovalo je bez ikakve sumnje na otčinska srca i na plemenite duše naših fratara, naših ujaca u Dalmaciji i u Bosni.

Ali onaj blaženi zahtjev naših hrvatskih seljaka u Dalmaciji, da se fratri imadu u svemu pokoriti volji naroda, a to je volji Boga Stvorca, dovela je mnoge od njih u veliku nepriliku, i u njihovim grudima izazvala njima još neshvatljivu zabunu. Može li jedan fratar ili jedan narodni hrvatski sveštenik biti hrvatski republikanac?

Primirje ili nastavak borbe.

Pašić je kod zadnjeg boravka u Londonu i Parizu dobio po nosu, jer je dozvolio i trpio, da Pribičević traži hrvatsku krv. Namah nakon njegova povratka u Beogradu imao je da inaugurira politiku primirja sa Hrvatima. Stari Lisac, kojemu mi Hrvati ipak ništa ne vjerujemo, vodio je podvodnu taktiku dobro, dok je Pribičevića išćerao iz fotelja. Imao je poteškoća za sastav novog monarhističkog kabineta jer današnja većina Skupštine izgleda da je ipak oduševljena za republikansku misao.

Nije mu ostalo drugo nego smiriti se sa pomisliju i približiti se Protičevoj ideji revizije Ustava, te sastaviti jednu vladu, koja bi imala provesti izbore. Nova vlada, koja je u Beogradu uzela u ruke vodstvo države, nosi na čelu simbol primirja i smatra se posljedicom i uspjehom miroljubive politike Hrvatskog Bloka, koji je njegovom abstinencijom u Skupštini više postignuo, nego da su njegovi zastupnici u Skupštini bučili, kada su unapriedita znali da ih je Pribičevićev režim imao kao i komuniste izbaciti iz Skupštine i ukinuti im mandate.

Brzozajavni poziv novog min. fin. dra. Stojanovića zagrebačkoj burzi je jedini do sada javni dokaz, po kojem bi se dalo misliti, da novo ministarstvo, i ako mu je glava Pašić, želi i traži suradnju Hrvata. S njegovim smo početkom zadovoljni.

Do potpunije pobjede hrvatske republikanske misli tražimo od drugih ministara, da u svemu budu poštovati prava hrvatskog naroda.

Mi tražimo:

od Pašića, da zabaci njegovu tjesnogradnu politiku Velike Srbije i da se prije smrti založi za politiku saveza balkanskih republika;

od Vujičića, da stavi pod obuzbu sve one policijske kretine poglavare i komesare, koji su dozvoljavali da se batina hrvatski narod, i čistoću novih izbora;

od Ninčića, da na konferencijama velike i male antante zagovara politiku saveza balkanskih republika;

od Trifunovića, da ukine sve naredbe, koje je Pribac izdao bio protiv hrvatskim učiteljima i hrvatskoj mladeži;

od Perića, da nagradi invalide, i da Hrvate u Dalmaciji ne tjera iz njihove domovine i sili da traže utočišta kod talijanske vlade;

Naše je mnijenje da može, kad to od njega zahtjevaju njegove ovce, koje se zgrajaju nad tim, da se je naše fratre i one hrvatske svećenike, koje se smatraju vodjama Pučke Stranke u Dalmaciji proglasilo »beogradskim austrijancima« jer nesvjestno u Beogradu podupiru protuhrvatski režim i vode borbu proti oblacima — za mrvice — i to bez ikakva uspjeha!

Fratrima i svećenicima Hrvatima u Dalmaciji jedino je mjesto u kolu svih Hrvata. Inače će kod prvih izbora doživiti njihova politika odalečivanja od hrvatskog naroda takav moralni poraz da će poslie izbora gledati raskolačnih očiju, ne znajući jesu li na nebu ili na zemlji. Još prije izbora treba da djelom dokažu da oni nisu nikakvi »beogradski austrijanci«!

od Vukičevića, da kod šibenske pošte ukine od kom. Carevića uvedenu cenzuru proti »Hrvatskom Samobranu« i da šefu ureda naredi, da na šibenskoj pošti ne smije više nijedan broj lista nestati da ga barem šibenski predplatnici budu u buduće primati u redu;

od Pešića, da u nijednom slučaju ne smije vojsku i žandarmeriju upotrebljavati protiv hrvatskom narodu, pa ni kod predstojećih izbora.

od Supila, potomka dubrovačke republike, da u ministarstvu bude Hrvat dušom i tielom i da srbijanskim ministrima svakom prigodom u Savjetu predočuje prednosti, koje imade jedna država uređjena na republikanskom temelju.

Ovo bi bili uvjeti Primirja. Bez ispunjenja istih Hrvati ne smiju popustiti u borbi za njihovu Slobodu i Neodvisnost.

26. Prosinca 1921.

Na Stjepan dan prošle godine kot. poglavarstvu podneli smo prijavu, da ćemo izdavati list »Jadranski Samobran« sa programom za sporazum i ravnopravnost Hrvata, Srba i Slovenaca. Naša ideja našla je namah odaziva kod svih poštenih Srba i mi smo nakon malo dana slušali rieči Joce Jovanovića o sporazumu, a »Srbski Knjiž. Glasnik« prihvati našu ideju o enketi u ovom pitanju, koja je izniela razna mnijenja naših ljudi, ali iz svih tih mnijenja zrcali se prieka nužda jednog poštenog sporazuma i želja, da Hrvatsko pitanje treba riešiti.

Mi sa pónosom ističemo da smo mi bili prvi, koji smo u našoj politici bacili fitilj o sporazumu, koji je onako divno upalio i doveo našu unutrašnju politiku u jedan stadij, koji nedozvoljava odgadjanje riešenja pitanja o sporazumu Hrvata i Srba.

Na 26. XII. 1921. u Šibeniku i u Splitu nijedan Hrvat nije se usudio reći da je Hrvat. Sve se je bojalo tamnice, globe, vješala, boksera, revolvera i bomba. Tu je bojazan hrvatskom narodu u Dal. trebalo istjerati iz kosti. Okolnosti su bile takove, da se ni mi — priznajemo istinu — nismo žicali izaći sa pravim imenom lista. Tek kada nam je sa prva dva broja uspjelo osokoliti naš pripadnici hrvatski narod u Dalm., da se ne plaši ni revolvera, ni tamnica, ni vješala u borbi za njegova prava, dadasmo listu njegovu pravo ime: »Hrvatski Samobran«.

Kod razbojnika svake fele nastade graja, a dalm. Hrvat pozdravi njegovog »Hrv. Sam.«, koji mu jo progovarao iz duše. I nastade ogorčena borba za hrvatstvo Dalmacije, za njezino pripojenje srcu Hrvata — Zagrebu. U toj ljutoj borbi »Hrv. Sam« nije se plašio nikakvih prijetnja javnih ni tajnih, tako da njegovi pokretači mogu mirne duše kazati, da su kroz ovu godinu ispunili svjestno njihovu dužnost i pošteno u Hrvatskom narodu nametnutoj borbi.

Boreći se »Hrv. Sam.« za prava hrvatskog naroda on se je zauzimao i za potlačena prava srbskog naroda, imajući uvijek pred očima uzvišeni cilj bratske ljubavi, sloge, sporazuma i zajedničkog rada za napredak i bolji razvitak koliko hrvatskog toliko i srbskog naroda.

U toj je neustrašivoj borbi »Hrv. Sam.«

Gradimo vlastitu kuću.

Pittsburgh. — Ponajprije primite pozdrav! Dajem Vam znati da sam primio 4 broja »Hrv. Samobrana« i jako mi se sviđa. Stoji neustrašivo u borbi za hrvatska prava, kao što i treba. Ako nekogi samozvani vodje Hr. Naroda vole biti u službi tuđincu i po prevari su dali vlast drugomu nad Hrvatskim Narodom bez narodne volje, to treba da se sav Hr. Narod složi i vodi neustrašivu borbu za pravednost, slobodu i neodvisnost, za svoju Kuću, u kojoj će po Bogu sam upravljati. To sav Hr. Narod ovdje u Americi želi i očekuje, pak i oni koji su otrovani sa bezvjerstvom u Boga i oni koji zabacuju narodno ime, ali su sve jedne želje, da je slobodna Domovina. Na žalost ovakovi ni neznajući ruše slobodu, podupiru i pomažu besvjestno neprijatelje Hrvatstva i Hr. Naroda, a u tomu lako uspjevaju neprijatelji jerbo Hrv. Narod je puno puta prevaren po vodjama, koji su vikali taj i taj će osloboditi nas Hrvate, pak sada nema povjerenja ni u najbolje ljude dok ne pokažu sa djelima, da u istini ljube svoj Narod. Sada je bila zgodna da obnove svoju hrvatsku Kuću, pak namjesto nje, sagradili su Pojatu, i tim da unište hrvatsko ime i slavnu prošlost.

»Jugoslavija« nije moguća bez narodnog imena po poviesti, nego samo onda kada bi svaki narod južnih Slavena imao svoju »upravu i vladu« dakle svak za se svoju Kuću, u koju bi bio neodvisan jedan narod od drugoga, samo bi imali međusobni savez, saveznu vladu, koja bi držala ove savezne

našao kod Hrvata izdašnu moralnu podpomoć, a kod razumnih Srba shvaćanje borbe hrvatskog naroda. U Dalmaciji je probudio zamrli hrvatski duh i osokolio sve zapreplašene, tako da je danas rietko naći i jednog Hrvata u Dalmaciji, koji bi se iz obzira pred policijom strašio okriti kuću sa hrvatskom zastavom, kao što je bio slučaj pred godinu dana, ili da bi se pred strahom od tamnice strašio kliknuti: Živila Hrvatska! Živio Radić! Živio Drinković! Živila hrvatska republika!

Taj je strah u hrvatskoj Dalmaciji danas izčeznuo, a mi, kao jedini list, koji je u ovoj zemlji razvio neokaljani hrvatski barjak, nakon godinu dana neustrašiva sitnog rada, sa ponosom gledamo po Ravnim Kotarima, po Zagorju od Drniša, Vrlike, Sinja, Imotskog preko Metkovića — Stona, Konavala u Boku Kotorsku, gdje se svudje hrvatski težak, radnik, trgovac i maloposjednik okuplja ponovno pod hrvatski barjak, da se bori za potlačena prava hrvatskog naroda; gdje svudje i ako gladan, sa prezivom odbija demokratski kukuruz, jer ne će da njegov hrvatski obraz prodade za tanjur bobice.

Vjeran svom programu »Hrv. Sam.« nastavit će borbu i u novoj godini, te se ovim obraća svim prijateljima hrvatske stvari, da ga i u novoj godinu što izdašnije doprpu moralno i novčano.

Svim pristašama sporazuma i ravnopravnosti želi »Hrv. Sam.« uspjeha u novoj godini.

na okupu, a nebi se mješala u unutrašnje poslove druge Kuće i u njezinu upravu. Jedino takova Jugoslavija bi mogla obstojati na svačije zadovoljstvo: na Hrvatsko, na Slovensko, na Crnogorsko, na Srbsko i na Bugarsko. Dakle treba da je najprije slobodna naša Hr. Domovina, da podigne Hrvati svoju Kuću, u kojoj će vladati samo Bog i Hrvati, moći će stupiti u savez sa drugima i živiti u miru i prijateljstvu sa drugim narodima. Neka svi narodni vodje i hrvatska inteligencija na tomu ozbiljno rade, ako su prijatelji svog naroda, ako ga ljube, to će i činiti jerbo to im je velika i sveta dužnost. Treba izdajice otkriti u pravom svjetlu da netruju naroda, da ih se narod znade čuvati jerbo izdajice i trovatelji narodnih duša su najveći neprijatelji i zločinci svoga naroda. Sa ovim zaključujem: u ime pravedne borbe za Hrvatska sveta prava, koju i Vi oko Hrvat. Samobrana vodite za ujedinjenje svih hrvatskih zemalja.

Petar Belinić.

Drniški „Razbojnici“ pred Sudom.

Njih je 57 na broju. Svi su Hrvati, koji ljube svoju rodjenu grud i bieli naš Zagreb. Evo njihovih imena:

Tomo Pelicarić, trg. - Joso Dudić, trg. - Jakov Gabela, posj. - Marko Bitunjac p. Marka, trg. - Ivo Bitunjac, trg. - Ante Bilić, posj. - Ante Čurković, postolar - August Colombo, mehanič - Ive Leontić p. Stipe, postolar - Marko Leontić, posj. - Ivan Leontić p. Frane, težak - Ivan Leontić p. Frane, težak - Ivan Leontić p. Frane, postolar - Ičo Leontić, pos-

tolar - Miro Novak, listonoša - Toma Čulina, listonoša - Mate Kravar, trg. - Stipe Kravar, trg. - Ante Kravar, trg. - Marko Kravar, težak - Jakov Kravar, težak - Mile Kravar, trg. - Argo Atduk, težak - Marko Aralica trg. - Mate Aralica trg. - Mile Kević, kovač - Jakov Kević, kovač - Niko Kević, kovač - Ive Kević, krčmar - Niko Pranić, težak - Šime Pranić, težak - Ante Pranić, težak - Joso Budiša, mesar - Mile Mijaljević, postolar - Niko Bojčić, postolar - Jere Gaspardi, trg. Marko Nakić, posj. - Niko Mijanović, posj. - Niko Samardžija, trg. Mate Vladić, postolar - Ille Ivan, kovač - Ille Frano, kovač - Niko Kurtović, remeta - Roko Šupuk, trg. - Mate Živković, težak - Roko Živković, zidar - Ive Živković, težak - Ante Bajčić, postolar - Mijo Brakus, posj. - Ilija Brakus, posj. - Paško Bua, mesar - Ante Mrše, kovač - Šime Erstić, trg. - Mate Bošnjaković, težak - Luka Mrše, kovač - Niko Vranković, trg. - Ante Babić, radnik.

Ovi poštteni rodoljubi tuženi su od državnoj policiji i državnom odvjetništvu poznatih ljudi, da su za vrijeme talijanske okupacije na Gospu Kandeloru na jednoj večeri uvriedili Kralja Petra i da su hrvatski narod bunili proti vojsci.

Istraga je dokazala da su svi nevini i državno odvjetništvo obustavilo je progon ovih poštenih hrvatskih sinova. Ali ni državno odvjetništvo ni policija, ni žandarmarija neće da sada dadu zadovoljštinu poštenim ljudima, pa da nu obtuženičku klupu stave prave drniške razbojnice, da narod upozna one stvorove, koji su se za vrijeme Austrije proslavili u Drnišu ubijajući seljake sa gladom, a danas hoće da budu veći od francuskih rojalista.

Ante Zložilo, državni nadodvjetniče, opoštteni se i kaži imena onih drniških razbojnika, neka im narod sudi. Oni su zaslužili — Kolac.

Treći na redu.

Prvi pokušaj, da se našeg urednika potjera iz Šibenika, nije uspio. Ljudi se latioše slabog sredstva. Kako do samih osam mjeseca on de jure postaje zavičajnik ove občine, to su patres patriae odustali od njegova proganjanja. Osim toga dr. Ante Rajević i Krste Sunara pročitali su pjesme i u njima našli onu od Vuku Jeriniću, koji je nekada junacki branio grad Šibenik od tuđinske najeзде i ustanoviše, da je ovaj bio prakušndjed našeg urednika, pak da ne pljnu poviesti u lice, smilovaše se i rekoše: Kad u Šibeniku može živiti ona silesija naseljenih parasita, može i on, kojemu koljeno potječe u ovom gradu pošteno raditi i hraniti svoju obitelj!

Iza našeg urednika segnuše parasiti u Dubrovniku da tjeraju Slavka Bačinića, a sada eto po zadnjim viestima parasiti u Imotskom odlučise, da iz one občine istjeraju vodju zagorskih republikanaca dra. Iliju Abjanića, obćinskog liečnika.

Kada ovi budu protjerani iz Dalmacije, onda će doći na red kot. liečnik dr. Jakov Malvić i dr. Damjan Sokol, odvjetnik, oba u Splitu

Fratri i popovi republikanci.

U Hrvatskoj postoji izmedju seljaka i popova neki nama u Dalmaciji neshvatljivi antagonizam. Kod nas u Dalmaciji, Bosnoj i Hercegovini toga antagonizma nema i uprav je taj razlog, što mi nikako nemožemo da shvatimo razloge, radi kojih vodja hrvatskog naroda Stjepan Radić dozvoljava, da se onako

obćenito nap
snieti i ku
rojske zenice
tri uvijek u
hrvatskog na
slobodu i r
gladuje i n
Ive Prodana

Naši su
uvjeravati da
kada je na
zagovarao m
Radić postja
ska načela i
duši oduševl
publikanske
kao takovi,
Radić vodi p
u Dalmaciji

U intere
mi ovo izna
lježiti i ovu
budnim oko
Basarićeka,
korak svih
Dalmaciji, z
pristaju uz
stranke.

Upozor
„Beogradski
popove i fra
slupe u red
svojim selja
vlastiu Kuće

Anton dr.

U Beog
rupcije i po
izmedju slog
ravnopravno
važnom času
bavi, pošteti
bojno popr

Što tra
nam je doni
vidio, doživ
Ono što
pjehe politik
gdje ih nije
interpelacije,
Skupštini sli
bili mjehuri

Narodu
ništa. To ni
dok se bu
Dalmaciji gl
je iznenadje
narod, koji
— sa hrvats

Taj za
naroda u D
otvori oči, i
dodje u pol
znuti i zadn
ćemo ga uz
Anton Koro

Poziv na

Ovim
god. 1922 i
što duguju
dug podmi
Istodo
ke, da za g

obćenito napada popovce. U svakom žitu ima snieti i kukolja. Niesu ni kod nas svi popovi rajске zenice, ali kod nas su se popovi i fratri uvijek u prvim redovima borili za prava hrvatskog naroda. Oni se i danas zalažu za slobodu i ravnopravnost, i ako ih veliki dio gladaže i nosi predratne mantilje poput don Ive Prodana u Zadru.

Naši su se popovi i fratri napokon počeli uvjeravati da je don Ante Jagić imao krivo, kada je nakon sloma u „Hrvatskoj Kruni“ zagovarao monarhizam, a da je jedini Stjepan Radić posijao za naš narod prava republikanska načela i njih preko 60 po sto danas su u duši oduševljeni pristaše Hrvatske seljačke republikanske stranke. Da se oni još ne ističu kao takovi, jedini je razlog, što naš vodja Radić vodi proti popovcima, opetujemo, nama u Dalmaciji neshvatljivu taktiku.

U interesu hrvatske republikanske politike mi ovo iznašamo u listu, a zanimivo je zabilježiti i ovu činjenicu. Kao što su oružnici budnim okom pratili po Kotarima dra. Gjurju Basaričeka, tako sada prate i bilježe svaki korak svih onih fratara i popova po cijeloj Dalmaciji, za koje se je pročulo da u duši pristaju uz pravac politike Hrv. seljačke rep. stranke.

Upozorujemo sve naše čitaocē na članak „Beogradski Austrijanci“, a pozivljemo naše popove i fratre, da sa novom godinom javno stupe u redove hrvatskih republikanaca, da sa svojim seljacima objeručke grade zajedničku, vlastitu Kuću!

Anton dr. Korošec u Dalmaciji.

U Beogradu se vodi borba između korupcije i poštenja; između ljubavi i mržnje; između sloge i zavisti; između hegemonije i ravnopravnosti, i gle čudne pojave, u ovom važnom času Antun dr. Korošec, čovjek ljubavi, poštenja, sloge i ravnopravnosti napušta bojno poprište — silazi u Dalmaciju.

Što traži Korošec u Dalmaciji? Kakovu nam je donio Božičnjicu? Što je Korošec čuo, vidio, doživio u Dalmaciji?

Ono što je tražio nije našao. Tražio uspjehe politike njegova kluba u Beogradu. Nigdje ih nije mogao naći. Uvjero se je, da sve interpelacije, upiti, predlozi njegova kluba u Skupštini sličje politici „Bettelkluba“. Sve su bili mjehuri od sapuna.

Narodu gladnu u Dalmaciji nije donio ništa. To nije ni mogao. Niti će ikada moći dok se bude moljakati koteriji. Vidio je u Dalmaciji glad, golotinju i bosotinju, a doživio je iznenadjenje svudje gdje je zašao među narod, koji ga je bratski primio i pozdravio — sa hrvatskim republikanskim pozdravom.

Taj zamašiti duševni pokret hrvatskog naroda u Dalmaciji mora da i dru. Korošecu otvori oči, i mi se nadamo, kada nam opet dodje u pohode, da će i u njemu dole izčeznuti i zadnji dah francuskog rojalizma i da ćemo ga uzmoći dočekati sa pozdravom: Živio Antun Korošec, slovenski republikanac!

Poziv na Predplatu.

Ovim brojem zaključujemo račune za god. 1922 i molimo svu gospodu, koja nam što duguju za god 1922, da nam blagohotno dug podmire.

Istodobno pozivljemo ggdu. predplatnike, da za god. 1923 obnove predplatu.

Uprava.

„Ovo je moje...!“

Četiri ili pet dana nakon sloma Austrije u oči dana, kada je talijanska okupatorna vlast imala da preuzme pod upravu ratni inventar bivše Monarhije, po gradu se je pronio glas, da se u Mandalini i na barakama iza Šubičevca neki ljudi gonjaju psujući jedan drugomu svetište i grabeći dovikuje jedan drugomu: „Ovo je moje B... ti ččina!“

Drugim riječima stanoviti ljudi upotriebili su onaj čas kao zgodnim i, pričalo se onda, a još se nije zaboravilo, da su na kare vukli kući protuzakonito prisvojene tuđe predmete. Govorilo se je, da je državno odvjetništvo zavelo istragu. Opet je sve zaspalo. Na čigov nalog? Mi ne tražimo da dotičnici budu sudbeno kažnjeni. Mi ćemo im oprostiti. Nek drže što su protuzakonito uzeli one dane veselja, Ali bismo mi želili ipak da Pribičevići demokraci i Pašićevi radikali objelodane listu onih, koji su kući nosili i na kolima vukli tuđu robu, jedino da se uzmogne viditi, kojoj oni danas pripadaju stranci u ovom gradu.

Hrvatski Dom u Mostaru. — Hrvatsko pjevačko društvo „Hrvoje“ u Mostaru odlučilo je sagraditi vlastiti Dom. Hrvati, koji možete, poduprite društvo „Hrvoje“ koliko možete više.

Iz pisama uredniku.

Kansas City. — Vrli otačbeniče. — Prvi puta što sam dobio Vaše pismo od 30 listopada, ali Vaše novine nikada, osim jednom, nekako u svibnju ove godine, iz koje sam vidio da ste na pravom i isinitom putu za slobodu hrvatskog naroda. Kamo sreća da su takovi bili Jugoslavi u Londonu i ovi ovdje, koji su narod izvarali, i sada je pao u apatiju a sami vodje Jugoslava takodjer. Naivna djeca igrala se politiku da će steći slobodu i dobiše batine sa fanatizmom, koji si utvara, da su ista nebesa njegova i cio svijet da mu se klanja.

Jadni misle, da su oni oslobodili nas, a gdje bi oni bili i svi saveznici, da moja druga domovina, Amerika, nije došla i spasila ih. To zaboravljaju. U obrani ne zaboravite spomenuti ovoga. Dala im je novac, hranu i krv mladosti svoje.

Bogu se molim, da Vam dade ustrajnosti u radu za našu slobodu, jer znadem da imadete neprijatelja, koji Vas gonaju, kao što su mene gonali madjaroni i prognali iz moje domovine.

Ostajte mi zdravo i veselo Vaš

Rev. M. Davorin Krmpotić.

Odgovori uredništva.

G. I. Sorić, rev. — Imadete podpuno pravo, kad pišete da bi neki kod nas za tri-deset srebrnjaka prodali i dušu. Ovi gurmani su pokušali biti za mastne kobasice sve, ali su im hrvatski seljaci i radnici gurnuli kost u grkljan, pak se eto dave u vlastitom glibu. Srdačni pozdrav!

G. dr. Stojanu Protiću, Beograd — Dragi gospodar! Hvala Vam, da ste se i nas sjetili Vašim pozivom. Vaš rad zaslužuje našu moralnu i novčanu podporu. Ustrajte u pravcu revizije Vidovdanskog Ustava; branite prava hrvatskog naroda, kao što ste aviek junački branili prava srbskog naroda i doći će dan, da ćemo se opet i u Zagrebu i u Beogradu i u Sarajevu, i na Cetinju mi Hrvati grliti i ljubiti s vama Srbima, kao prava braća.

Primitite tople pozdrave Hrvata sa obala azurnog Jadrana. Živio junače, starče Stojane! Pero Ti lako nezahrdjalo u borbi za sporazum Srba i Hrvata!

G. Urgjević H. — Makarska — Pošto od Vas poslati nam drugi „Ispravak“ odgovara zahtjevu tiskovnog zakona, donášamo ga na drugom mjestu. Za broj od 5. XII. prispio nam je prekasno.

Prijatelj Makarska. — Javni dokumenti poglavara Stipanovića u Makarskoj izašli su u „Hrvatskoj Slozi“, pak ih radi prostora izostavismo.

Razgovor na Dobriću.

Bumbuć: — Evo ti tvoga Damjana. Jutros nije dobre volje. Sinoć su radikali imali sedutu i odlučili su, da ne će primit u stranku demokrate koji sada bižu od dra. Stranbuka.

Rakijaš: — Oče, oče, samo da glasuju za njih. Sinoć sam se nasmijo na kapitanatu. Komesaru Careviću pukla katriga pa mu se stol ljulja, a on pucao od ljutine.

Bumbuć: — A i Rajeviću se slomila nožica na katrigi. Da si vidio Marka i Krstu kako uzdišu da im je pobjego Pivac.

Rakijaš: — Poručili su Gelpiju i Žarku u Tisno, da se drže tvrdo i da pošlju miru od obale u Tribunju.

Bumbuć: — I njima je pobigo Pivac! A jesu li ulovili lupeže od banke di skonto?

Rakijaš: — Ujio vuk magare! To ne spada u službu komesara policije. — (Bumbuć se prigne i podigne nešto). Eto tebi sreće jutros!

Bumbuć (pokazuje jedan austrijski orden): — Ovo je sikuro onaj orden, što ga je izgubio šjor Giovanin sa tavalara.

Rakijaš (prama Damianu): — Damjane, jutros mali bičerin. Nema dinara! Znaš li, Diamane, ko će sad na aprovizaciji nasliditi kapetana Jakova? — (Damjan šuti. Prama Bumbuću). — Lukav je, šuti, a mi smo već čuli, da će radikali dati Luči aprovizaciju. (Udje u dućan, popije rakiju. Izlazeći). — Z Bogom Damiane!

Bumbuć: — Ti si očistio grlo.

Rakijaš: — I ti ćeš kad prodaš Giovanninov order. — (Ugleda Dušana). Evo meni moga Dušana!

Bumbuć: — I jon nije dobre volje jutros!

Rakijaš (Dušanu): — Ej, Dušane, rajsko dite moje. Da je meni imat — boce tvoje! — (Popije bičerin). — Daj mi jedan dupli na vjeresiju, pričat ću ti jednu novost. — (Dušan ulieva). Alaj si ga čovik i po! Znaš kad sam ono bio zatvoren u ludnici. Sve me šjor Božo pitao: Piješ li rakije na šte srca? Nisam mu ništa odgovorio. On je likar nek pogadja. Jedan mu ludonja reko da pije, a on njemu stane držat prediku, da rakija ubija moždjane jače nego li Kalikova sikira. — (Dušan se nasmije). — Ti se smiješ! Smio sam se i ja, kad sam čujo, gdi oni doturi u ludnici govoru, da je rakija u jutro olovo, na podne srebro, a u večer zlato. (Smiju se oba dva. Ispije bičerin. Na vrata se pokaže Bumbuć). — Jesi li prodo Giovanninov orden.

Bumbuć (veseo): — Oženio sam ga dobro! Bio sam na rivi i prodo ga jednom Amerikancu. Dao mi je za nj jedan dolar.

Rakijaš: — Tad mi možeš platit jedan dupli. — (Dušan čini znak rukom, da je jutros Rakijašu dosta). — Ali jedan mali! (Dušan neće da ulije). — Ni po prsta? (Dušan neda). A ti mi plati što sam popio. — (Bumbuć vadi dolar, da plati. Dušan ne će da ga uzme). Promieni ga. Ne ćemo te mi prijavit policiji da kupuješ dolare!

Bumbuć: — Promienut ću ga na banci. Ajdemo. — (Odlazeći). — Z Bogon Dušane!

Rakijaš (izlazeći iz dućana. Polagano): — Ajdemo u Rista!

Bumbuć: — Pričekajmo dok se otvori banka. - (Gleda u zrak). - Opet će snig zamesti

Rakijaš: — Nisam ti pripovijedio što se je doturu Metličiću dogodilo u Beogradu. Tu skoro pošto on u Beograd, da mu dadu kukuruza za Dalmatinske tukce i tuke. U Splitu zaboravio uzeti sa sobom listu koliko u Dalmaciji ima tuka i tukaca. Kad je to saznalo dotur Jablan on mu brzojavio u Beograd. Brzojav indirico ovako: „Namesnik Metličić ministarstvo unutrnjih dela“. Sutra dan primio dotur Jablan telegram iz Beograda od direkcije telegrafa, da u ministarstvu unutrnjih dela nema nikakav „nameštenik Mella“.

Bumbuć: — Ha-ha-ha! Reko sam ti ja sto puta, da se u Beogradu nezna ni ko pije ni ko plaća!

Rakijaš (prolazi jedan državni redar Bumbuću na uho): — Nije nam jutros reko ni dobro jutro!

Bumbuć: — Pusti ga u miru. Kući ima ženu i pun koš dice: petnaesti je prošlo, a u budželaru ni pare. Pošten je, mito ne prima, a u dug niko ne dava. Crn je njima Božić na vratima.

Rakijaš: — A za kojega vruga drže u nas bačaljun redara i detektiva.

Bumbuć: — Lako je za ove što nose mondu. Ali da znaš, koliko ih imamo i koji se slano plaćaje bez mondu, kao da je ovdje gnizdo komunista.

Rakijaš: — Nije komunista, ali je gnizdo Hrvata. Počekaj neka dodju izbiri. Svi ćemo glasovati za hrvatsku republiku.

Bumbuć: — Tako je! Svi za Radića i za Drinkovića. — (Prolazi jedan detektiv). — Za koga će on glasovati?

Rakijaš (smijući se): — Za koga, pitaš? Muči? Zna on u koju će žaru baciti kuglu! - (Smije se) - Sinoć su težaci držali sjednicu. Govorili su o svemu i svačemu. Jedni su za Pašića i Pribičevića, i hoće da izaberu za načelnika težaka dotura Subotića i dotura Smolčića, a to da se Subotić moli za njih kod Pašića, a Smolčić kod Pribičevića. Drugi su za to, da težačka stranka u Dalmaciju kandidira Radića i Drinkovića pa da se ni jedan ne klanja ni Pašiću ni Pribičeviću, već da se težaci u Dalmaciji sporazume i slože sa gospodarima zemlje, pa da u sporazumu i bratskoj slozi urede sami po sebi agrarno pitanje bez beogradskih čarlatana.

Bumbuć: Ta im je pametna! Šta će naši težaci tražit soli u Beogradu, kad je mi imademo na rivi koliko god hoćeš.

Rakijaš: — Reko sam ja to Dani i Mati, oli oni bi hteli —

Bumbuć (ga prekida): — Umukla ti rič u grlu, ne govori glasno, vidiš Danu, gdi trči u zadrugu.

Rakijaš: — Dane dobro jutro!

Dane (prolazeći mimo njih u žurbi): — Vraga mi je dobro, kad od nikuda kupeca po vino nema.

Bumbuć: — Tvoja, Dane, žalost, moja radost. Bit će ga ljetost litra dvie krune.

Rakijaš: — Lako je nama bez kuće i dice: gdje nam glava tu nam hrana. Ali naši težaci? Radili, zadužili se do grla, glad im u kući i u štalama. Kruha nema, pure fali, zobi im konji ne jedu! Kad se u jutro dignu djeca otvaraju trsta i grizu smrečke. Ovako nije težaku kod nas bilo ni četrdeset i osme godine, kad je bila revolucija u Beču.

Bumbuć: — Za to je onomadne Mister Čandro reko dopo dieciotto tutto va sotto! (iza osamnaeste sve ide naopako).

Rakijaš: — Hoće naš Čandro!

Bumbuć (pometaču koji prolazi mimo njih): — Petre, nemoj zaboravit pomesti ono smrada ispred Okružne Banke.

Rakijaš: — Z Bogom! Idem u boriće usječ badnjak.

Bumbuć (se smije): — Hajde ti, meni ne treba ga sjeći. Meni će ga Perutin poslati na dar.

Borba za Vriednost Vlastitog „Ja“.

Napisao: Dr. Ivo Pilar, (Zagreb, Berislavićeva ulica 8. Knjizi je cena 50 Din.).

Ralph Waldo Trine, Orison Swett Marden, Ella Lyman Cabot, Sheldon Leavitt, Max Müller-Axfort, W. Zimmerli — u Engleskoj i Americi stvorili su na stotine društava, u kojim se ne raspravlja o icemu drugomu, do li o vlastitomu „Ja“. Čovjek, kad se rodi, slični komadu surova mramora, iz kojeg tek viešta kipareva ruka isklesla kip divote. On i ne zna za vlastiti „Ja“. Većina živi i prolazi, a da nije nikada ni promislila na svoj „Ja“. Za njih onaj Isukrstov „Ego...“ kao da i ne postoji. Trine i Leavitt su sa najljepšim uspjehom kao apostoli kultusa vlastitog „Ja“ započeli njihov rad. Oni uspješno. U našem društvu po prvi put pojavlja se Ivo Pilar, kao apostol ovog kulta. U raznim knjigama imademo porazbačenih ideja, koje idu za tim, da i mi Hrvati stećemo podpunih ljudi, uzor karaktera, ali mi se u svakidanjem životu susrećemo sa egoizmom Šespirova Šejloka.

Ta slaba strana našeg odgoja, našeg značaja, možda je najviše kriva, da se mi u Europi još nismo znali podignuti sa niveja jedne inferiorne rase. Ovu istinu treba spoznati. Nje se ne smijemo sramiti. Tko nju dobro spozna, onaj će svoj rad udesiti, da nam se jedan dan Europa bude klanjati.

Ivo je Pilar prodro u dušu hrvatskog naroda, njegovu pseudo-inteligenciju i vlastiti „Ja“ pojedinca podvrgava analizi. Luči dobro od zla i čitaoca vodi k pravoj spoznaji vlastitog „Ja“ prama samomu sebi, prama svojoj okolini; spoznaje ga sa snagom života, uma, volje, značaja; govori o usavršenju, harmoniji, redu, ekonomiji, radu, te želi, da svaki Hrvat, spoznavši vlastiti „Ja“, bude na diku svoga roda i koljena.

Knjiga je pisana lakim, čitaocu pristupačnim stilom i dužnost je sveta svakog Hrvata, da ju prouči, da iz nje srće nauku, kako će spoznati vlastiti „Ja“, eda nakon spoznaje svoj rad i život udesi tako, da i mi Hrvati stvorimo nešto, da nam se bude diviti i klanjati Europa. Svako priznanje Ivu Pilaru, da se je dao na obradjenje ovako zamašitog pitanja.

Hrvati čitajte Pilarovu knjigu. Ona je trn u oku svim onima, koji javno i potajno rađe, da se Hrvat podigne na nivoj jednog kulturnog naroda.

Izpravak.

Osvrtom na članak: „Iz Makarske satripije“ odštampan u „Hrv. Samobran“ broj 13 izjavljujem, da su sve podvale izrečene proti meni neistinite.

Makarska, 2. 11. 1922. Hinko Urgjević.

I. Bos. Heč. tvornica turpija —
JOSIP MEGLIĆ.
Vareš Majdan Željezara
Preporuča sve vrsti novih turpija i rašpa na veliko i za malo te prima na novo oštrenje istrošene.
Cjenici na zahtjev bádava i franco.

Preporučamo se kao domaća tvrtka
Staklana VJ. FRANZ — Zagreb
Jelačićev trg 7. — Telefon 22—42.
Bogato skladište staklene i porculanske robe. — **Staklenih ploča i ogledala** svake vrsti i veličine.
Opletenih bocuna (deinyoka) od 3 do 50 lit.
Veliki izbor svjetiljaka za petrolej i elektriku. Najfinija **Kristalna luksus roba.**
Prodaja na malo i na veliko.

Za pranje rublja je najbolje sredstvo
VOLANIJEVA LUŽINA.
Naručbe na **EUGEN VOLANI, ZAGREB,**
Gundulićeva ul. 14.

Dragutin Šepek Prilaz 35 Zagreb

Vlastiti proizvod svih vrsti „LIMENKA“ za lak. firnajs, terpentin, ulje, petroleum, 2—20 kandite itd.

Patentne limenke za uljene boje itd.

2—8
Nova krznarska radnja
u **SARAJEVU - Kralja Petra ulica 20**
s dugogodišnjom praksom u inozemstvo preporuča se cijenom gradjanstvu u Sarajevu i u provinciji za svakovrstnu stručnu izradbu, za popravke i moderniziranje sveg što u ovu struku spada.
UČINJANJE I BOJADISANJE KOŽA. — — — — —
— — — — — POSLUGA TOČNA I BRZA.
Andrija Franjo, krznar.

HUGO SEMANN, BJELOVAR

URAR, DRAGULJAR I OPIČAR NA VELIKO TRG MARJE VALERJE.

preporučuje svoje bogato skladište raznih nakita za gospodje i gospodu, raznih servisa, jedačeg pribora i ostalih prigodnih darova za Božić i Novu godinu, imendane i rođendane u zlatu ili srebru. Kina srebrno kao Duple. — Najprikladniji dar je za svaku prigodu od zlata ili srebra kupljeni predmet, u koji se konačno i najbolje danas novac ulaže, a najpovoljnije kupuje kod poznato solidne i jeftine urarske i draguljarske 2—6 radnje.

Poduzeće za elektroindustiju
„AMPERE“
Telefon int. 13—82 — **ZAGREB** — Ilica 129.
Preporuča se za izgradnju malih električnih centrala; rasvjete mlinoava; uvadjanje telefona; kućnih zvonaca i svih u elektro struku zasjecajućih poslova.
Tvornica rasvjetnih tjelesa (Lustera); elekt. peći za grijanje i raznih elektr. aparata.

Mljekarna „SUNJA“ šalje
Po duzt. Imperial sir . . . . . Dinara 28.—
franko pošta 4. duzeta
Kg. Liptauer sir . . . . . Dinara 12.—
Kravje maslo Kg. . . . . 44.—
Trapist sir . . . . . 26.—

Garantirano čiste
**ANILINSKE BOJE Indigo 100%
Indigoküpe 60%
Bisulfit i
Kemikalije**
dobiva se kod **EUGEN VOLANI, Zagreb**
Gundulićeva ul. 14.

IVAN i J. CAGARIĆ - Zagreb
Maksimirska cesta 51 i 55 (vlast. kuće).
Trgovina prekomorske robe i željeza.
Veliko skladište gradjevnog materijala: greda, dasaka, letava, vapna, cementa, trstike, sadre i ljepenke i t. d. i t. d.
Sklad. ploča za polaganje proti vlagi, criepa i opeke.
Telefon 177. — Telegrami: Cagarić - Zagreb.
2—3